

Pliktrådets verksamhetsplan 2025–2026

PLIKTRÅDET

Innehåll

1. Arbetsmiljö och säkerhet	4
2. Civilplikt	6
3. Civilt meritvärde	7
4. Dokumentation och överlämning	8
5. Förbandsverksamhet.....	9
6. Historia	10
7. Huvudförtroendekonferens (HFK).....	11
8. Information och mönstring	12
9. Intern arbetsmiljö.....	13
10. Internationella relationer	14
11. Juridiska rättigheter och skyldigheter	15
12. Kommunikation och media	17
13. Kompensationer och resor	18
14. Kongress	20
15. Lokalt medinflytande.....	22
16. Materiel och personlig utrustning.....	23
17. Meningsfull fritid	24
18. Organisationsutveckling	25
19. Personärenden	26
20. Representation	27

Pliktrådet utgör det centrala medinflytandeorganet enligt förordningen om medinflytande för totalförsvarspliktiga (2017:1249) och har som uppgift att bedriva medinflytande från centralt håll. Denna verksamhetsplan definierar vilka områden Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet att arbeta med samt vad som ska prioriteras under verksamhetsåret.

Verksamhetsplanen delas in olika i områden där följande utgör grundläggande verksamhet som inte får prioriteras ned: Dokumentation och överlämning, Förbandsverksamhet, Huvudförtroendekonferens (HFK), Kongress, Lokalt medinflytande och Personärenden.

Pliktrådets arbete ska planeras för att samtliga krav i verksamhetsplanen uppnås. Pliktrådet ska samtidigt särskilt arbeta mot de mål som är utnämnda prioriterade. Prioriteringen av mål syftar till att ge Pliktrådet möjlighet att kraftsamla arbetet mot dem. Om Pliktrådet bedömer att de prioriterade målen kräver mer resurser bör verksamheten planeras om, detta eventuellt på bekostnad av andra områden.

Pliktrådets prioriterade mål för verksamhetsåret 2025/2026 är att:

- Grundutbildningen genomsyras av en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö som främjar goda utbildningsförhållanden.
- Vid inskrivning placeras varje person på rätt plats med rätt information.
- All myndighetsutövning gentemot de totalförsvarspliktiga sker på ett rättssäkert sätt.
- Totalförsvarspliktiga har adekvata förmåner, resor och ersättningar.
- Pliktrådet etablerar och vårdar relationer med individer och organisationer som har inflytande över de totalförsvarspliktigas situation eller som på andra sätt kan stödja Pliktrådets verksamhet.

1. Arbetsmiljö och säkerhet

Bakgrund:

Ingen totalförsvarspliktig ska behöva lida fysisk eller psykisk skada under grundutbildningen och således måste arbetsmiljö- och säkerhetsarbetet ständigt utvecklas både centralt och lokalt på varje utbildande enhet. Strävan efter att uppfylla utbildningsmål får aldrig äventyra säkerheten eller standarden på utbildningsmiljön.

En vital del av utbildningsmiljön är trivsamma vistelseutrymmen som fyller sin funktion. Att ha undermålig luftventilation eller för små och för få vårdlokaler uppfyller inte detta och kan därför inte tillåtas ute på organisationsenheter. Därutöver kan det inte accepteras att de våt- och duschutrymmen som tilldelas de totalförsvarspliktiga inskränker individens integritet.

Ett lättillgängligt, välkänt och likformigt system för avvikelserapportering måste implementeras inom hela Försvarsmakten och läras ut till värnpliktiga liksom befäl på förbanden. Det är avgörande för att relevant data kopplat till säkerhet för värnpliktiga samlas in. Detta leder även till att värnpliktiga med försäkringsärenden enklare kan spåra dem. Därutöver bör utbildning i avvikelserapportering genomföras kontinuerligt och extra stöd finnas vid behov.

Ett led i utvecklingen av säkerhetsarbetet inom Försvarsmakten är att utbildningsenheter på lokal nivå i större utsträckning inkluderar sina förtroendevalda skyddsassistenter.

Mål:

Grundutbildningen genomsyras av en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö som främjar goda utbildningsförhållanden.

Ingen totalförsvarspliktig skadas fysiskt eller psykiskt under grundutbildningen.

Nödvändiga stödfunktioner såsom värnpliktskonsulent, psykolog och Försvarshälsa finns lättillgängligt för alla värnpliktiga under hela grundutbildningen.

Respektive förband arbetar aktivt för en bättre jargong som följer Försvarsmaktens värdegrund.

Respektive organisationsenheter har ändamålsenliga och trivsamma vistelseutrymmen.

En välfungerande rutin kring avvikelserapportering är etablerad på värnpliktsutbildande förband och utbildning ges värnpliktiga såväl som anställda.

Försvarsmakten utvärderar den centrala utbildningen för förtroendevalda skyddsassistenter utifrån behov och erfarenheter.

Samarbetet mellan Försvarsmakten och Fortifikationsverket stärks.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att ledamoten med ansvar för området agerar kontaktperson för huvudförtroendevalda skyddsassistenter,

att medverka under minst en säkerhetsinspektion tillsammans med marksäkerhetsinspektionen eller flygsäkerhetsinspektionen som genomförs på ett värnpliktsutbildande förband,

att följa upp arbetsmiljön och säkerheten lokalt samt stödfunktioner på värnpliktsutbildande förband genom samtal med värnpliktiga, förbandsledning och Försvarshälsa,

att granska och påverka Försvarsmaktens centrala arbete gällande verksamhetssäkerhet,

att arbeta för att förbättra totalförsvarspliktigas vistelseutrymmen,

att ta del av GU-enkäten samt integrera resultatet i Pliktrådets förbättringsarbete,

att utvärdera och utveckla den centrala skyddsassistentsutbildningen,

att arbeta för att utbildande myndighet statistikför antal och anledning bakom avskrivningar under grundutbildningen,

att arbeta för att varje förband håller minst två utbildningstillfällen om Försvarsmaktens värdegrund och uppförandekod vid separata tillfällen under grundutbildning,

att träffa Fortifikationsverkets ledning vid minst två tillfällen under verksamhetsåret, samt

att arbeta för att halvtidssamtal hålls för varje enskild värnpliktig.

2. Civilplikt

Bakgrund:

Civilplikten är återaktiverad, men hur grundutbildning med civilplikt kommer att utformas framöver återstår att se. I dagsläget innefattar medinflytandeförordningen att kongressen och Pliktrådet representerar både värnpliktiga och civilpliktiga under grundutbildning. Givet detta bör Pliktrådets ledamöter vara insatta i processen samt förbereda inför återaktiveringen av civilplikt med grundutbildning.

I takt med att ungdomar kommer att pliktas in till att genomföra grundutbildning med civilplikt behöver även Pliktrådets organisation förändras. Vapenfrihet är en grundläggande rättighet som ska respekteras.

I betänkandet från utredningen En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6) föreslås införandet av ett Civilpliktsråd för att säkerställa medinflytande på en central nivå för civilpliktiga. Detta bör bevakas så att Civilpliktsrådets uppstart har rätt förutsättningar och stöd för att på kort tid efter val ha möjligheten till att bedriva verksamhet.

Mål:

Civilpliktiga under grundutbildning ges på ett tillfredställande sätt möjlighet att bedriva medinflytande på lokal samt central nivå.

Civilpliktiga har på längre sikt en egen kongress och ett eget råd.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att bevaka civilpliktsfrågan genom att etablera och upprätthålla kontinuerlig kontakt med viktiga aktörer,

att vid minst ett tillfälle träffa ministern för civilt försvar,

att arbeta tillsammans med MSB, och övriga för civilplikten viktiga aktörer i syfte att ett välgrundat medinflytandesystem etableras direkt vid återinförandet av grundutbildning med civilplikt, samt

att bevaka upprättandet av ett civilpliktsråd genom dialog med Försvarsdepartementet och MSB.

3. Civilt meritvärde

Bakgrund:

Att med plikt genomföra en grundutbildning i totalförsvaret medför att individen skjuter upp bland annat arbete eller studier. Detta statliga ingrepp på en minoritet av Sveriges medborgare kan och bör endast ses som legitimt om individen lämnar sin grundutbildning med ett civilt meritvärde som kompensation för det förlorade året.

Vikten av validering är särskilt stor idag när totalförsvarsplikten återetableras i snabb takt efter att ha varit vilande i flera år och den allmänna kännedomen följaktligen sjunkit. Under grundutbildningen genomgår många en utbildning som kan likställas med en civil utbildning, exempelvis skyddsvakt, fordonsförare och sjukvårdare. Dessa bör överföras till ett civilt kompetensbevis som exempelvis SeQF-bevis och civilt körkort.

Mål:

Utbildande myndighet verkar för att skapa ett gemensamt språk när man talar om civil kompetens efter en grundutbildning.

Utbildande myndighet tillhandahåller civila utbildningsintyg och kompetensbevis som SeQF-bevis, YKB och C/CE körkort.

De totalförsvarspliktiga som genomfört en grundutbildning får förhöjd status hos civila arbetsgivare samt lärosäten.

De totalförsvarspliktiga är medvetna om vilka civila meriter de är behöriga till efter fullgjord grundutbildning.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att driva på arbetet med civilt meritvärde på förbanden, samt

att driva på utbildande myndighets arbete samt politiker med den civila meriteringen.

4. Dokumentation och överlämning

Bakgrund:

Ett överlämningstänk som genomsyrar verksamheten garanterar att arbete inte görs förgäves och att kunskap och erfarenhet inte går förlorat. Pliktrådets organisation får varje år nya ledamöter som snabbt måste skapa en förståelse och kunskap för att aktivt driva de totalförsvarspliktigas kärnfrågor. Utan stöd kan omställningen ta tid, vilket gör att rörelsen kan tappa momentum och kontinuitet. Av den anledningen är det av stor vikt att överlämningen innehåller väsentlig information, kontakter att värna, viktiga noteringar, dokumentering av viktiga möten, gedigen överlämning inom respektive område samt annat viktigt för verksamheten.

Pliktrådet ska genom att ta fram rutiner för dokumentation och överlämning skapa förutsättningar för ett tillträdande råd att ta del av erfarenheter och kunskaper som föregående råd har erhållit.

Mål:

Verksamhet som Pliktrådet genomför dokumenteras samt överlämnas på ett konsekvent och tillfredställande sätt.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att stödja övergången till nästkommande råd,

att ändamålsenligt arkivera relevant dokumentation för verksamheten,

att kunskaper, erfarenheter och relationer med nyckelpersoner överförs mellan verksamheten,

att fortsatt utveckla Efterträdarpärmen för att underlätta påstigande Pliktråds arbete, samt

att tillhandahålla revisorer med adekvat dokumentation.

5. Förbandsverksamhet

Bakgrund:

Pliktrådets främsta angelägenhet är de totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Det är därför av stor vikt att Pliktrådet tillhandahåller de totalförsvarspliktiga stöd och vägledning i olika former genom att kontinuerligt inhämta deras åsikter, vägleda i förtroendeuppdrag och uppmuntra det lokala medinflytandearbetet. Det är Pliktrådets skyldighet att se till att Försvarsmakten och politiken verkställer de krav kongressen ställer på medinflytandet ute på förbanden, som ska genomsyra hela Försvarsmakten.

Mål:

Pliktrådet har god insikt i och förståelse för de värnpliktigas vardag, välmående och verksamhet samt har ett fungerande samarbete med förtroendevalda och lokalt medinflytande ansvarig (LMA).

Pliktrådets förbandsverksamhet bidrar till att de värnpliktiga uppfattar att de är den bärande delen av värnpliktrörelsen.

Missförhållanden i de värnpliktigas tillvaro uppmärksammas och stävjas. Kontakt mellan förtroendevalda på olika förband främjas.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att minst två gånger besöka samtliga utbildande enheter som bedriver grundutbildning av värnpliktiga,

att utse en ansvarig ledamot som agerar kontaktperson för respektive utbildande förband,

att återkoppling med de huvudförtroendevalda sker efter genomfört förbandsbesök,

att under verksamhetsåret producera minst en rapport per utbildande organisationsenhet,

att informera värnpliktiga om Pliktrådets verksamhet, syfte och värnpliktskongressen, samt värnpliktsrörelsens historia,

att i dialog med de värnpliktiga, förbandsledning samt LMA kontrollera att grundutbildningen bedrivs på ett sådant sätt som stämmer överens med kongressens vilja,

att undersöka möjligheten att genomföra ett offentligt besök,

att efter officiella förbandsbesöksperioder göra skriftliga sammanställningar utifrån lämpliga områden,

att föra en kontinuerlig dialog med MHS H SamE och försvarsgrensförvaltare vid varje förbandsbesöksperiod, samt

att arbeta för digital uppföljning med huvudförtroendevalda efter genomfört förbandsbesök.

6. Historia

Bakgrund:

Pliktrörelsen är ett arv av en historisk folkrörelse som under decennier kämpat för att skapa bättre villkor för en unik och utsatt samhällsgrupp. Rörelsen blickar ständigt framåt, men Pliktrådet måste även ta ansvar för att tillvarata pliktrörelsens rika historia.

Idag arbetar många av de som tidigare suttit i Värnpliktsrådet eller Civilpliktsrådet på höga samhällspositioner med mycket inflytande. Genom att hålla kontakt med dessa förbättras Pliktrådets möjlighet till påverkan. Dessa individer utgör även en stor kunskaps- och erfarenhetsbank som Pliktrådets ledamöter bör tillvarata.

Mål:

Värnpliktsrörelsens och Civilpliktsrörelsens historia tillvaratas och bevaras.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att delta på KFÖ:er,

att arrangera minst en egen träff, fest eller ett mingel med Tomhysan och Kanonen,

att ledamöterna är pålästa om pliktrörelsens historia, samt

att kontinuerligt dokumentera sin vardag under verksamhetsåret.

7. Huvudförtroendekonferens (HFK)

Bakgrund:

Pliktrådet anordnar årligen en konferens för Sveriges huvudförtroendevalda inom kategorierna huvudförtroendeperson, huvudskyddsassistent och huvudrepresentant för Nätverk Värnpliktiga Kvinnor (NVK). Detta bör ses som ett viktigt verktyg för att Pliktrådet ska kunna inhämta åsikter och lära känna de huvudförtroendevalda ute på utbildningsenheterna. Än viktigare är möjligheten för deltagarna att skapa egna kontakter för att driva gemensamma frågor. Konferensen syftar även till att motivera de förtroendevalda till att utöka det lokala arbetet på förbanden.

Mål:

HFK används som verktyg för att främja utbytet och kontakten huvudförtroendevalda emellan samt att öka möjligheten för att gemensamt driva frågor lokalt.

HFK skapar bättre förutsättningar för och ökar lokalt engagemang hos de totalförsvarspliktiga på förbanden.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att arrangera minst en konferens för samtliga huvudförtroendevalda,

att verka för att missad planerad ledighet under HFK ska kunna kompenseras i form av tjänstledighet i ett senare skede,

att skapa en kontaktyta där huvudförtroendevalda kan kontakta Pliktrådet och andra huvudförtroendevalda,

att genomföra en deltagarutvärdering i slutet av konferensen, samt

att pliktrådet skall uppmuntra förbandens LMA till att avsätta tid för Huvudförtroendevalda att vidareföra information från HFK.

8. Information och mönstring

Bakgrund:

Innan grundutbildning med värnplikt och civilplikt lades vilande fanns en helt annan kunskap hos den svenska befolkningen om totalförsvaret och plikten. Idag återfinns inte samma kunskap i samhället och särskilt inte hos unga. Pliktrådet ska ta ett ansvar i att kravdriva mot politiker och myndigheter som Försvarsmakten, Plikt- och prövningsverket för att öka samhällets kännedom om totalförsvarsplikten och totalförsvaret i stort.

För att totalförsvarspliktiga ska få goda förutsättningar att genomföra grundutbildning krävs att mönstringsförfarandet och informationen om utbildningen är av mycket hög kvalitet. Att mönstringen genomförs noggrant är en förutsättning för att rätt person hamnar på rätt plats i totalförsvaret och lägger grunden för en grundutbildning som är meningsfull för den enskilde. Att individen får korrekt och utförlig information om utbildningen är en förutsättning för att ta sig an den med hög motivation och bibehållet förtroende för utbildande myndighet.

Mål:

Samhällets kännedom om totalförsvarsplikten är god.

Vid inskrivning placeras varje person på rätt plats med rätt information.

Totalförsvarspliktiga krigsplaceras i enlighet med den befattningen de utbildats mot.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att träffa Plikt- och prövningsverkets ledning vid minst ett tillfälle under verksamhetsåret,

att granska och påverka Försvarsmaktens centrala arbete som berör information till de värnpliktiga,

att samverka med Plikt- och prövningsverket inför det årliga informationsuppdraget och utskicket av information till de totalförsvarspliktiga,

att arbeta för att öka noggrannheten av förbandens värnpliktsbeställningar samt utvecklingen av beställarkompetens,

att arbeta för ett rättvist mönstringsförfarande,

att verka för att utbildning om totalförsvarsplikt bedrivs i grundskola, samt

att arbeta för att totalförsvarspliktiga tilldelas en skriftlig befattningsbeskrivning som stämmer överens med verkligheten.

9. Intern arbetsmiljö

Bakgrund:

Att främja en god intern arbetsmiljö är viktigt i skapandet av en effektiv organisation. Genom att Pliktrådet arbetar för ett bra internt samarbete främjas arbetet med att företräda Sveriges totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Detta görs bland annat genom personalvårdande aktiviteter.

Mål:

Det råder en god arbetsmiljö inom Pliktrådet och dess kansli.

Pliktrådets ledamöter har roligt tillsammans under verksamhetsåret.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att följa rådsgemensam värdegrund och gemensamma överenskommelser,

att verka för en god intern arbetsmiljö, samt

att kontinuerligt anordna rådsgemensamma aktiviteter för att främja sammanhållningen.

10. Internationella relationer

Bakgrund:

Pliktrådet kan dra nytta av och implementera lärdomar från andra medinflytandeorganisationer vid internationella sammankomster. Vid dessa sammankomster ska Pliktrådet i utbyte också dela med sig av sina lärdomar för att medinflytandeorganisationerna ska kunna driva och uppnå gemensamma mål.

Mål:

Det råder ett utvecklat och kontinuerligt samarbete mellan Pliktrådet och dess nordiska motsvarigheter.

Pliktrådet är en del av internationella samarbeten.

Pliktrådet drar lärdomar och tar inspiration av motsvarande organisationer i andra länder.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

- att bjuda in de finska, danska och norska värnpliktsråden till Värnpliktskongressen,*
- att det gemensamma idéprogrammet för det nordiska samarbetet årligen uppdateras,*
- att aktivt delta i det nordiska samarbetet, samt*
- att anordna den nordiska konferensen under hösten 2025.*

11. Juridiska rättigheter och skyldigheter

Bakgrund:

Många totalförvarspliktiga saknar kunskap om vilka rättigheter och skyldigheter de har under sin utbildning. Detta skapar en risk för bristande rättssäkerhet för de som tjänstgör under plikt. Problemet inskräps ytterligare då de totalförvarspliktigas okunskap, medvetet eller omedvetet, utnyttjas av befäl. Exempel på detta kan vara tveksamma bestraffningsmetoder, ofta presenterade som "belöningar", till rent rättsvidriga tilltag, såsom olagliga frihetsinskränkningar. Med anledning av detta måste Pliktrådet finnas, som en extern, granskande instans och som stöd för Sveriges totalförvarspliktiga.

Pliktrådet behöver även tillse att upprätthålla pliktlagens legitimitet i enlighet med de totalförvarspliktigas vilja för att ingen totalförvarspliktig ska skrivas in för civil- eller värnplikt i annat syfte än uppfyllnad av krigsorganisationen.

Mål:

All myndighetsutövning gentemot de totalförvarspliktiga sker på ett rättssäkert sätt.

En oberoende instans följer upp och säkerställer rättssäkerheten och rättsskyddet för Sveriges totalförvarspliktiga.

Totalförvarspliktiga är väl medvetna om sina rättigheter och skyldigheter.

All hantering av rättsärende och disciplinpåföljder sker likvärdigt med samhällets normgivning.

Varje förband har sin egen rättsofficer.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet att:

att ha goda kunskaper rörande rättsläget för totalförvarspliktiga,

att arbeta för införandet av en central rättsofficerstjänst vars uppgift är att kartlägga och granska disciplinpåföljder för värnpliktiga,

att etablera och upprätthålla en god kontakt med juridiskt stödjande funktioner,

att uppmärksamma och aktivt arbeta mot överträdelser av pliktlagen och diskrimineringslagen,

att arbeta för införandet av en instans, motsvarande visselblåsarfunktion, för värnpliktiga,

att verka för att totalförvarspliktiga och dess överordnade har god kunskap om totalförvarspliktigas rättigheter och skyldigheter,

att följa upp Plikt- och prövningsverkets utredning om ett eventuellt behov av underlåtelse som en avbrottsgrund för Försvarmakten,

att aktivt arbeta för att införa utbildning om värnpliktigas rättigheter och skyldigheter i officersutbildningars och plutonbefälselevers utbildningsplaner, samt

att verka för att samtliga värnpliktiga ska bli tilldelade Pliktrådets broschyr "Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter" vid inryck.

12. Kommunikation och media

Bakgrund:

Pliktrådets utformning innebär en unik insyn och kunskap om respektive utbildande myndighet. Detta, tillsammans med rådets oberoende till myndigheterna och mandat från Sveriges alla totalförsvarspliktiga, skapar en aktör olik alla andra.

Pliktrådet ska genom media föra totalförsvarspliktigas talan. Genom medial närvaro kan Pliktrådet opinionsbilda, sätta press på liksom påverka relevanta aktörer. Dessutom kan Pliktrådet i media även sprida information om den egna organisationen, aktuella frågor och kommunicera direkt med totalförsvarspliktiga.

Mål:

Frågor som rör totalförsvarspliktiga finns med på den mediala dagordningen.

Samtliga totalförsvarspliktiga känner till och är informerade om Pliktrådets arbete.

Pliktrådet som organisation är förankrat i såväl samhället som totalförsvarsmyndigheterna.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att arbeta opinionsbildande för de totalförsvarspliktigas sak,

att aktivt kommunicera genom webbplats och sociala kanaler med totalförsvarspliktiga och övriga samhället,

att bevaka nyhetsrapportering och den allmänna försvars- och säkerhetspolitiska debatten,

att etablera och bibehålla kontakt med journalister som skriver om försvarsfrågor och andra relevanta frågor,

att fortsatt stärka Pliktrådets varumärkesplattform och visuella identitet,

att kontinuerligt informera om Pliktrådets pågående arbete, samt

att belysa minst en sakfråga i media.

13. Kompensationer och resor

Bakgrund:

Sveriges totalförsvarspliktiga har alltid efterfrågat höjda dag ersättningar och ett ersättningssystem som bättre kompenserar för individens villkor och inkomstbortfall under grundutbildningen.

Attraktiva villkor och utbildning är en förutsättning för effektiv och fullgod personalförsörjning till Försvarsmakten. Pliktrådet ska verka för att ingen förlorar ekonomiskt på att genomföra plikttjänstgöring. Den uppoffring som totalförsvarspliktiga gör i landets intressen ska erkännas av allmänheten genom att i alla avseenden ges skälig kompensation för insatsen.

Idag har totalförsvarspliktig rätt till flera olika sökbara bidrag och ersättningar som milersättning, näringsbidrag eller ersättning vid skada från Kammarkollegiet. Men detta är inte något som är självklart för alla totalförsvarspliktiga. Informationen om att det finns bidrag och ersättningar att söka når inte ner till den lägsta nivån inom myndigheten, det vill säga de totalförsvarspliktiga. Men även om den gör det upplever många pliktade att de möter motstånd när de vill söka dessa ersättningar. Allt från frånvarande adjutanter till förband som inte vill ge ut milersättning för att det skulle innebära mer administrativt arbete för befälen. Information om ersättningar såväl som bidrag skall vara lättillgängligt att söka samt erhålla för de totalförsvarspliktiga.

Innan plikten lades vilande fanns en så kallad värnpliktslegitimation. Med denna kunde de värnpliktiga kostnadsfritt nyttja kollektivtrafik runt om i hela landet. Dessutom erbjöds värnpliktiga rabatter, liknande dagens studentrabatter, på exempelvis butiker och caféer. Pliktrådet bör verka för att återinföra en nationellt erkänd pliktlegitimation och de förmåner som kommer med den.

Mål:

Totalförsvarspliktiga har adekvata förmåner, resor och ersättningar.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att arbeta för höjda och indexreglerade ersättningar för såväl ärenden kopplade till det offentliga trygghetssystemet som generella ersättningar likt dag ersättning och förplägnadsersättning,

att genomföra kvalitativa undersökningar för att framföra sakargument kring totalförsvarspliktigas ersättningsnivåer,

att verka för att återinföra en nationellt erkänd pliktlegitimation likt den tidigare värnpliktslegitimationen,

att besöka Försvarsmaktens reseavdelning i Boden minst en gång, för att tala om värnpliktsresor,

att arbeta för att sökbara ersättningar och bidrag är lättillgängliga för totalförsvarspliktiga både innan och efter utbildningsstart, samt

att verka för att utbildande myndigheter använder sig av chartrade resor utefter lämplighet.

14. Kongress

Bakgrund:

Kongressen är totalförsvarspliktigas högst beslutande medinflytandeorgan och genomförs årligen. Under kongressen beslutas det om samtliga styrdokument för pliktrörelsen. Demokratiskt valda ombud från alla totalförsvarspliktsutbildande enheter deltar på kongressen och för Sveriges totalförsvarspliktigas talan. På kongressen väljs ett nytt Pliktråd och avgående Pliktråds verksamhet granskas.

Väsentligt för pliktrörelsen är att kongressen genomförs med hög seriositet där demokratiska värderingar står i centrum. Strävan måste vara att samtliga ombud ska vara tillfredsställda med sin möjlighet att påverka utifrån sina egna och sina kamraters perspektiv.

Pliktrådets hederspris ska tilldelas en person, grupp, funktion eller enhet, som enligt Pliktrådet, har gjort betydande insatser för värnpliktiga under året. Sveriges bästa förband ska delas ut till det förband som enligt Pliktrådet, i störst utsträckning verkar och utbildar i enlighet med värnpliktigas samlade syn på en bra värnpliktsutbildning.

Mål:

Kongressen präglas av demokrati och öppenhet.

Kongressen väljer ett nytt Pliktråd.

Kongressen bearbetar och fastslår stadgar, en verksamhetsplan och ett idéprogram.

Samtliga totalförsvarspliktiga under grundutbildning har förståelse för varför kongressen genomförs, när den äger rum och hur man kandiderar till den.

Möjligheten att yttra sin åsikt ges till alla ombud och alla totalförsvarspliktiga under grundutbildning.

Samtliga ombud ska erhålla de förutsättningar som krävs för att utföra sitt förtroendeuppdrag.

Kongressen uppmärksammas av beslutsfattare och samhället.

En person, grupp, funktion eller enhet uppmärksammas för sina betydande insatser genom att tilldelas Pliktrådets hederspris under kongressen.

Ett förband uppmärksammas för sina betydande insatser genom att tilldelas Sveriges bästa förband under kongressen.

Kunskapen om hur man motionerar till kongressen når värnpliktiga tidigt.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att anordna en kongress för Sveriges totalförsvarspliktiga under grundutbildning,

att aktivt informera och tillse att Sveriges totalförsvarspliktiga har förståelse för varför kongressen genomförs, när den äger rum och hur man kandiderar till den,

att arbeta för att samtliga totalförsvarspliktiga har haft möjlighet att skriva motioner till kongressen,

att tillsammans med Försvarmakten omarbeta FFS 2020:1 för att förändra mandatfördelningen till kongressen,

att i god tid före kongressen ge ombuden möjlighet att delta på en förkongress där dokument som ska behandlas vid kongressen delas ut till samtliga ombud,

att under förkongressen genomföra en utbildning i mötesformalia,

att bjuda in gäster och talare som ger ombuden perspektiv och inspiration till diskussioner och bidrar till väl underbyggda beslutsprocesser,

att de totalförsvarspliktiga har tillgång till besluten fattade av värnpliktskongressen, samt

att under kongressen dela ut priset för Sveriges bästa förband och Pliktrådets hederspris.

15. Lokalt medinflytande

Bakgrund:

Medinflytandet är grunden för kravdrivning ute på förbanden. De förtroendevalda arbetar i den medinflytandestruktur som finns ute på förbanden och genom denna kan de lösa problem som rör det enskilda förbandet ifråga. För att kunna agera och få igenom de värnpliktigas vilja krävs att de förtroendevalda har en god insikt i sina roller, känner sig säkra i dem, får stöd och att det finns en välfungerande medinflytandestruktur. Det är också viktigt att värnpliktiga har en enhetlig förståelse av medinflytandeorganisationens funktioner, vilket inte är fallet idag. Vissa förband tar egna initiativ i form av lokala forum, exempelvis Likabehandlingstid, vilket bör aktivt stöttas och uppmuntras. Under åren har Pliktrådet tagit fram informerande material i syfte att öka kunskapen kring medinflytande bland värnpliktiga och det är något som bör fortlöpa. Lokalt medinflytande innefattar även centrala medinflytandebestämmelser och riktlinjer.

Mål:

En enhetlig medinflytandestruktur finns inom utbildande myndighet.

Medinflytandestrukturen effektiviseras genom tydliga direktiv från central nivå tillsammans med utveckling av utbildning och information till de förtroendevalda.

Pliktrådet bistår utbildande myndighet i utvecklandet av medinflytande.

Förtroendevalda har tillfredsställande underlag och tid för lösandet av sina respektive uppdrag.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att ledamöterna är pålästa om medinflytandeförordningen och andra styrande dokument för att kunna stödja utvecklandet av medinflytandesystemet,

att respektive ledamot agerar kontaktperson för huvudförtroendepersoner, huvudskyddsassistenter och huvudrepresentanter för NVK på de förband där ledamoten är förbandsansvarig,

att verka för att de bestämmelser och regler som finns gällande medinflytande upprätthålls,

att föra en kontinuerlig dialog med utbildande myndighet om utvecklandet av medinflytandestrukturen och utbildningen av förtroendevalda,

att verka för att samtliga värnpliktiga tilldelas Pliktrådets informerande material,

att driva på Försvarmakten i arbetet för centrala styrningar för NVK, samt

att stötta Försvarmakten i etablering av lokala och centrala forum.

16. Materiel och personlig utrustning

Bakgrund:

Materielprocessen är komplex. Det råder kvantitativ samt kvalitativ brist på persedlar inom hela organisationen vilket påverkar de värnpliktigas fysiska stridsvärde negativt. Värnpliktiga använder utrustning som orsakar onödiga skador och skav. Vidare innebär den rådande bristen på persedlar att värnpliktiga hämtar ut artiklar i fel storlek, inte blir tilldelade rätt utrustning och i värsta fall substitut till utrustningen, som sedan hämmar individens möjlighet att delta fullt ut i verksamheten. Regnställ, handskar, kängor och stridssäckar är persedlar som idag brister men som måste fungera då de bärs flitigt. Det behöver alltid finnas för tjänsten, lämpad och anpassad utrustning för individen.

Rådande omständigheter har gjort att fokus tagits ifrån frågan om jämställd materielförsörjning. Kvinnor har i fyra decennier genomfört värnplikt med grundutbildning och ännu råder det brist på utrustning anpassad för kvinnor. Bristen rör främst underkläder. Detta har gjort att kvinnor är överrepresenterade i antalet skadeanmälningar kopplat till utrustningens passform. Försvarsmakten ska inte jobba för att anpassa den nuvarande utrustningen utan måste prioritera framtagandet av ny, ändamålsenlig utrustning för kvinnor.

Mål:

Varje värnpliktig ska tilldelas funktionsduglig, ändamålsenlig materiel i rätt storlek, samt i ett tillräckligt antal.

Försvarsmaktens materielanskaffning står i proportion till myndighetens utbildningsvolym av värnpliktiga.

Försvarsmakten producerar ny adekvat och ändamålsenlig utrustning för kvinnor.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att verka för jämställd materielförsörjning genom referensgruppsmöten, chefsmöten eller i media, att arbeta för att adekvata alternativ till problempersedlar erbjuds de totalförsvarspliktiga, att föra en dialog med Försvarsmaktens logistikchef och träffa denna vid minst två tillfällen, samt att föra kontinuerlig dialog med Försvarsmaktens enheter väsentliga för materiel och personlig utrustning.

17. Meningsfull fritid

Bakgrund:

Totalförsvarspliktigas vardag är krävande, utmanande och ofta enformig. Det är därför av yttersta vikt att de totalförsvarspliktiga har tillgång till och möjlighet att ha en meningsfull fritid. För att totalförsvarspliktiga ska kunna ha en meningsfull fritid på tjänstefria kvällar och helger måste Pliktrådet verka för att de totalförsvarspliktiga får ta del av sanningsenliga dagsprogram, veckoprogram och stomprogram för utbildningen.

Soldathemmen arbetar för att Sveriges värnpliktiga ska få en bättre och mer meningsfull vardag, samt utgör en mycket viktig fristad för de värnpliktiga. Pliktrådet och Svenska soldathemsförbundet (SSHF) har ett historiskt samarbete och idag har Pliktrådet en adjungerad styrelsepost i Soldathemsförbundets styrelse. Det är vitalt att Pliktrådet förvaltar samarbetet väl och på så vis bidrar till förbättring av värnpliktigas tillvaro.

Mål:

Alla totalförsvarspliktiga har möjlighet till en meningsfull fritid.

Det finns ett soldathem vid samtliga utbildningsplatser med värnpliktiga som bedriver en tillfredställande verksamhet.

Samtliga värnpliktiga ska ha tillgång till dagsprogram, veckoprogram och stomprogram.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att aktivt arbeta för en meningsfull fritid för totalförsvarspliktiga,

att verka för att det ska finnas soldathemsverksamhet på varje utbildningsplats med värnpliktiga,

att ledamoten med ansvar för området deltar på Soldathemsförbundets styrelsemöten och driver frågor i enlighet med totalförsvarspliktigas intressen, samt

att arbeta för att de totalförsvarspliktiga tilldelas sanningsenliga dagsprogram, veckoprogram och stomprogram.

18. Organisationsutveckling

Bakgrund:

Pliktrörelsen är till sin natur i ständig förändring. För att säkerställa Pliktrådets relevans måste organisationen kontinuerligt utvecklas och anpassas till pliktrörelsen och samhällets utveckling. Arbete och arbetsmetodik behöver regelbundet ses över under mandatperiodens gång för att uppnå bästa möjliga resultat. Pliktrådet är i dagsläget administrativt anslutet till Försvarsmakten. Myndigheten har kontroll över Pliktrådets samtliga utgifter vilket ger Försvarsmakten reella kontrollmöjligheter över Pliktrådets verksamhet. Grundutbildningskullarna växer och Pliktrådet måste bli sju ledamöter för att effektivt representera de större värnpliktskullarna och de kommande civilpliktiga. Vad som händer med Pliktrådet i händelse av höjd beredskap eller krig är oklart då Pliktrådets ledamöter är krigsplacerade i andra befattningar. Därutöver trumfar krigsplacering förordningen om lokalt medinflytande för totalförsvarspliktiga.

Mål:

Pliktrådet har en välutvecklad intern samordning med utarbetade rutiner.

Pliktrådet utvecklar organisationen i linje med interna styrningar och ändamål.

Pliktrådets organisation består av minst sju ledamöter.

Pliktrådets organisation är garanterad oavsett konfliktnivå.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att aktivt arbeta för att utveckla, förankra och stärka Pliktrådets organisation och arbetsmetoder,

att aktivt arbeta med försvarsdepartementet för att Pliktrådets verksamhet garanteras vid höjd beredskap och krig,

att senast två månader efter kongressen fastslå en övergripande verksamhetsplanering,

att senast två månader efter kongressen konstituera sig,

att utarbeta styrdokument för verksamheten,

att påverka hemställan till regeringen om Pliktrådets framtida organisation och arbetsformer,

att utse en ordförande, en vice-ordförande och en presskontakt, samt

att kvartalsvis genomföra samordningsmöten i syfte att internt utvärdera och gemensamt utveckla Pliktrådets arbete.

19. Personärenden

Bakgrund:

Totalförsvarspliktiga är inte alltid trygga med att söka stöd och vägledning på sitt förband, eller så får de inte det gehör som de söker. Pliktrådet ska därför agera som stöd för totalförsvarspliktig i personärenden. Totalförsvarspliktiga har inget regelrätt fackförbund att vända sig till och har inte möjlighet att avsluta utbildningen. Detta förstärker behovet av motsvarande stöd och gör Pliktrådet till en mycket viktig funktion.

Mål:

Pliktrådet finns vid behov tillgängligt för enskilda totalförsvarspliktiga.

Pliktrådet har tillgång till oberoende juridiskt stöd.

Utbildande myndighet har en funktion för hantering av värnpliktsärenden.

Destruktivt ledarskap identifieras och hanteras.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att vid behov stötta och vägleda enskild totalförsvarspliktig under grundutbildning,

att föra statistik över inkomna personärenden och hantering av densamma samt utveckla Pliktrådets interna rutin,

att vårda och upprätthålla en god kontakt med Avdelningen för värnpliktsärenden, MHS SamE och FM LOPE,

att verka för att kunna få juridiskt stöd oberoende av Försvarmakten, samt

att stötta värnpliktiga ute på förbanden med att identifiera, konstatera och hantera destruktivt ledarskap.

20. Representation

Bakgrund:

Pliktrådet har under sina verksamhetsår utvecklat kontakt med bland annat politiska beslutsfattare, journalister och funktioner inom hela totalförsvaret. En förutsättning för värnpliktsrörelsens och civilpliktsrörelsens historiska framgångar är de nära relationerna som upprätthålls.

Att etablera kontakt och skapa relationer med de individer och organisationer som har inflytande över totalförsvarspliktigas situation, eller som på andra sätt kan understödja Pliktrådet i sitt arbete, bidrar till att totalförsvarspliktigas målsättningar uppnås. Därför måste Pliktrådet skapa och vårda relationer samt aktivt representera totalförsvarspliktiga och driva deras intressen.

Mål:

Pliktrådet etablerar och vårdar relationer med individer och organisationer som har inflytande över de totalförsvarspliktigas situation eller som på andra sätt kan stödja Pliktrådets verksamhet.

Krav:

Värnpliktskongressen 2025 uppdrar Pliktrådet:

att aktivt arbeta för att påverka aktuella statliga beslutsprocesser om nya satsningar på totalförsvaret,

att genomföra möten med nyckelpersoner och redogöra för värnpliktigas situation,

att kravdriva, opinionsbilda och uppvakta relevanta aktörer för att förverkliga de totalförsvarspliktigas vilja,

att närvara på nationella politiska evenemang,

att vara professionella och utåt visa en enig bild av de värnpliktigas förhållanden,

att anordna ett mingel med personer viktiga för verksamheten, samt

att arbeta med frågan om hur värnpliktiga under grundutbildning ska användas i skarp tjänst.